

ВИСНОВОК

наукового керівника щодо виконання
індивідуального плану наукової роботи, індивідуального навчального плану
та роботи над дисертацією

аспірантки **Крижанівської Вікторії Ігорівни**
«Студентський абсентеїзм в інформаційному суспільстві»,
яка подається на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки
за спеціальністю 054 – Соціологія

У 2019 році Крижанівська Вікторія Ігорівна закінчила соціологічний факультет Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Соціологія» та здобула кваліфікацію магістра соціології (диплом з відзнакою). У 2019 році вступила до аспірантури на кафедрі прикладної соціології та соціальних комунікацій соціологічного факультету Каразінського університету. Також під час аспірантури здійснювала трудову діяльність в якості викладача на кафедрі прикладної соціології та соціальних комунікацій.

У процесі роботи над дисертаційним дослідженням аспірантка Крижанівська В. І. вчасно та у повному обсязі виконала освітню та наукову складові індивідуального плану, показавши себе сумлінним виконавцем і науковцем. Результатом цього стало подання тексту дисертаційного дослідження, наукова апробація результатів дослідження у вигляді оприлюднення 7 фахових статей у наукових фахових виданнях України та 5 тез наукових доповідей.

Дисертація, підготовлена В. І. Крижанівською, на тему «Студентський абсентеїзм в інформаційному суспільстві» є актуальною та затребуваною у науковій спільноті у зв'язку з новим поглядом на проблематику абсентеїзму, зокрема з виокремленням специфіки студентського абсентеїзму в інформаційному суспільстві, в умовах діджиталізації політичної участі та політичних комунікацій. Тема представляє інтерес у зв'язку з виокремленням саме соціологічного ракурсу для аналізу абсентеїзму, дослідження причин та наслідків студентського абсентеїзму, зокрема визначення переваг і недоліків високого рівня студентського абсентеїзму для функціонування суспільства, соціальної згуртованості та політичної соціалізації молоді. Актуальність цієї теми полягає у необхідності пошуку рішень та відповідей на нові соціальні потреби і запити, які викликані процесами діджиталізації в інформаційному суспільстві, а також соціально-політичними кризами в українському суспільстві й, зокрема, війною з 2014 року, та, особливо, з 24 лютого 2022 року, що, зокрема, стосується інтеграції молоді до соціуму та політичній соціалізації, що відтворюється через практики політичної та громадянської діяльності в таких умовах. Дана робота є затребуваною та корисною, оскільки має науково-теоретичний потенціал – надає більш глибоке соціологічне розуміння сутності абсентеїзму, розкриває його особливості в умовах

інформаційного суспільства діджиталізації політичної участі, а завдяки комплексному аналізу також сприяє подоланню суто негативного сприйняття феномену абсентеїзму. Водночас дана робота має і соціально-практичний аспект, який стосується розуміння мотиваційної складової політичної та громадянської активності студентів, виокремлення особливостей онлайн-участі та онлайн-комунікацій студентів, а також розробка рекомендацій щодо нівелювання негативних наслідків студентського абсентеїзму у разі ігнорування його зростання та ризиків.

Наукова новизна обраної теми дисертації полягає у комплексному науковому дослідженні, в якому здійснено соціологічне аналіз сутності абсентеїзму із застосування низки теоретико-методологічних підходів та концепцій, запропоновано авторське визначення поняття «абсентеїзм» з соціологічного ракурсу, проаналізовано особливості абсентеїзму в інформаційному суспільстві, зокрема онлайн-практики політичної участі та абсентеїзму, визначено причини абсентеїзму студентів у зв'язку з особливостями сприйняття політики, а також з урахуванням можливостей онлайн-форм політичної участі та політичних комунікацій, що відповідає поставленій меті та завданням дисертаційного дослідження. Важливим результатом дисертаційного дослідження стало виокремлення сильних та слабких сторін абсентеїзму, переваг та загроз на основі здійснення SWOT-аналізу, що дозволило, з урахуванням результатів власного емпіричного дослідження, розробити рекомендації щодо нівелювання негативних наслідків від високого рівня абсентеїзму у разі ігнорування їх загроз.

Вважаю, що дисертація В. І. Крижанівської є повноцінним науковим дослідженням, самостійним та оригінальним. Головна цінність цієї роботи – це внесок у соціологічну науку, соціологічне осмислення проблематики студентського абсентеїзму, наукові висновки та наукова новизна, що свідчить про дійсно науковість даної роботи. Ці 4 роки стали для В. І. Крижанівської шляхом наукового становлення – участі у науково-дослідних темах, які реалізовувалися на кафедрі прикладної соціології та соціальних комунікацій соціологічного факультету Каразінського університету, і під час проведення досліджень власне для дисертаційної роботи, і під час участі у міжнародній літній школі та під час стажування за індивідуально-дослідницькою програмою. Дисертація є завершеним та узагальненим результатом авторських напрацювань, отриманих завдяки участі у різних форматах наукових досліджень та науковою діяльності, зазначених вище, та авторського дослідження, яке було ускладнено не лише специфікою проблематики, що стосувалося складності рекрутингу студентів, але і станом війни. Не дивлячись на певні складнощі на етапі проведення дослідження, дисертація має високий теоретико-методологічний і методичний рівень, обґрунтовані результати відповідно до мети і поставлених завдань. Завдяки використанню і критичному переосмисленню широкого кола соціологічних теорій та концепцій, наукових джерел з означеної тематики, аналізу емпіричних даних (як власних, так і вторинних) здобувачка отримала науково обґрунтовані

результати в галузі соціології, означила нові ракурси для дослідження проблематики абсентеїзму та окреслила перспективні напрямки для подальших наукових пошуків.

Дисертація має самостійний і завершений характер, основні її положення сформульовано і викладено в наукових публікаціях (5 фахових одноосібних та 2 фахові статті у співавторстві, 5 тез виступів на конференціях, спільний розділ до колективної монографії). Вона пройшла апробацію на 6 наукових конференціях в Україні, а також під час проходження стажування закордоном. Дисертація повністю відповідає вимогам спеціальності 054 – Соціологія (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки).

Додам кілька слів власне про дисертантку, яку знаю з 2016 року спочатку як студентку, що підготувала і успішно захистила під моїм керівництвом магістерську роботу, потім аспірантку. Це науковець, який має інтелектуальний потенціал, організаторські та комунікативні здібності, а також необхідні компетентності для того, щоб здійснювати наукову роботу на високому теоретико-методологічному і методичному рівні. Протягом навчання в аспірантурі Крижанівська В. І. здобула як загальні (здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; критичне мислення), так і спеціальні компетентності (здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у соціології і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з соціології та суміжних галузей; здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами, глибоке розуміння англійських наукових текстів за напрямом досліджень; здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті; здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері соціології, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень; здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях). Їй притаманна академічна доброчесність та відповідність етичним вимогам соціолога, що закріплені у Етичному кодексі соціологів Соціологічної асоціації України. Здобувачка взяла участь у літній школі у Швеції та проходила стажування у Вільному університеті Амстердаму (Нідерланди).

Відзначу, що підготовлена і подана до захисту дисертація є актуальною, науково затребуваною та корисною. Вона провокує поглиблення соціологічного осмислення зазначеної тематики і пошуку рішень для вирішення тих проблем, які залишаються актуальними для сьогодення. Як науковий керівник я цілком задоволений тим, як працювала здобувачка над дисертацією і кінцевим результатом у вигляді тексту, що подається до захисту. Вважаю, що можна рекомендувати присудження їй наукового ступеня доктора філософії за заявленою спеціальністю.

Вважаю, що наукова складова індивідуального плану роботи аспірантки Крижанівської Вікторії Ігорівни виконана повністю та на високому рівні.

Наукова обґрунтованість, теоретична і практична значущість отриманих результатів дають підстави вважати, що дисертація «Студентський абсентеїзм в інформаційному суспільстві» вирішує заявлене наукове завдання і відкриває новий напрямок дослідження, а також відповідає встановленим вимогам до дисертацій. Це дає підстави для того, щоб рекомендувати дисертацію Крижанівської Вікторії Ігорівни до захисту за спеціальністю 054 – Соціологія (галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки).

Науковий керівник:
кандидат політичних наук, доцент,
доцент закладу вищої освіти кафедри
прикладної соціології та соціальних
комунікацій соціологічного факультету
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Максим ФОЛОМЄЄВ

Підпис Максима Фоломєєва засвідчую
Начальник відділу кадрів
Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

Олена ГРОМИКО